

Semestrálna práca

Postmoderna

Postmoderna

"post" - po

"moderna" - fr. moderne

- prispôbiť dobe

Postmoderna je označenie kultúrno-dejinnej epochy po moderne. Za východzí bod postmodernity sú považované zväčša umelecké, politické a mediálne zmeny v 60. rokoch minulého storočia. Postmodernu je možné považovať za pokračovanie a radikalizáciu poznávania nedôvery a krízy reprezentácie ktorú priniesla moderna. Označuje aj zlom a odvrát od elitárskeho chápania umenia a chápania súvislostí, ktoré boli typické pre modernu. Mnohý umelci zaradzujúci sa do postmodernity, predvádzajú provokatívne či hravo inscenovanú negáciu tradovaných konceptov umenia a pohľadov na svet. K tomu patrí aj dominantná téma diskusie o konci umenia, ktorá ma čiastočne apokalyptický a ironický nádych. Umelecké projekty zo 60. rokov prevádzali do praxe názor, že ústredné umelecko-teoretické koncepty (krása, pravda, autenticita a genialita) niesú v žiadnom prípade trans-historicky platné či trans-kultúrne záväzné. Cieľom postmodernity bolo riešiť problémy spojené z modernou.

Postmoderna v hudbe

Ťažko povedať či modernu a postmodernu chápať len ako estetiku, alebo ich brať ako novo vykryštalizované slohy. Za hudobnú modernu sa zvykne označovať hudba, vytvorená medzi svetovými vojnami. Mnohý teoretici stanovili rôzne roky do ktorých modernu a postmodernu zaradiť ale ich tvrdenia sú rôzne. Napríklad podľa Carla Dahlhausu sa moderna odohrávala od roku 1890 do dvadsiatich rokov minulého storočia, no Ulrich Dibelius tvrdí že prebehla v rokoch 1945-1965.

Rozdiel medzi modernou a postmodernou je v uprednostňovaní racionality moderny pred spontánnosťou a komunikatívnosťou postmodernity. Ďalej je ním elitárnosť a intelektualitácia modernistickej hudby oproti masovému rozšíreniu v kultúre veľkých miest. Pretrváva aj individualita a originalita prejavu v moderne oproti preferovaniu pluralizmu vzájomnej nesúmerateľnosti a heterogénnosti štýlov aj za cenu eklekticizmu a straty jedinečnosti. Moderný estetický program je nasmerovaný k hlavnému cieľu - vytvoreniu originálnej kompozície v duchu tradičného "opus perfectum et absolutum". Dielo má byť nemenným a nemal by do neho nikto zasahovať pretože je realizované ako perfektné a dokonalé.

Techniky

Alúzia - narážka, ponáška, náznak, čiastočné, neúplné prirovnanie známym skladbám a štýlom ktoré majú len evokovať pôvodných autorov

Apropriácia - privlastnenie si individuality iného; napr. privlastnenie si objavu originálnej techniky hry na nástroj, prístupu a pod.

Citát - presné použitie známych melódií, motívov v skladbe (citovanie), ktorých autorom je iný skladateľ

Irónia - dvojsmyselný výsmech, rozprávanie v kladnom postoji, pričom výrazom, zvukovou artikuláciou, interpretáciou, ide o negáciu postoja

Koláž - výtvarná technika surrealistov, kombinácia rozličných materiálov, komponovaných do obrazu; v hudbe ide o miešanie rôznorodých hudobných štýlov, žánrov a slohov do jedného celku

Montáž - fotomontáž, literárna montáž, filmová montáž, strih, zostavovanie obrazov, snímok do jedného celku; používa sa najmä v elektroakustickej, digitálnej hudbe, electro-jazze, elektronickej tanečnej hudbe, house music, drum and bass...

Paródia - zosmiešnenie už jestvujúcej známej skladateľskej predlohy

Pastiche ("pastiš") - literárne ide o prafrázu, napodobeninu; v renesančnej hudbe sa používal pojem pasticcio - hudobná zmes, potpourri (veľké dvoj-, trojdielne a viacdielne formy - A,B,C,D,E,F....), u ktorých bolo nebezpečie rozkladu hudobnej formy na rad myšlienkovy nezávislých, relatívne samostatných útvarov

Plagiát - netvorivé opisovanie, napodobovanie, býva spojený s paródiou a iróniou; je predstupňom alúzie

Travestia - prestrojenie, preoblečenie, parodovanie vo vonkajších znakoch; vyskytuje sa najmä v hudobnom divadle, opere, v rockovom divadle

Vypracoval: Patrik Vajda, 428322

Zdroje

1. NÜNNING, Ansgar, Lexikon teorie literatury a kultury. Brno: Host, 2006, ISBN 80-7294-170-4
2. KAJANOVÁ, Yveta, Postmoderna v hudbe, Bratislava: Univerzita Komenského, 2010, ISBN 978-80-223-2802-9